

Sygn. akt III UK 488/19

POSTANOWIENIE

Dnia 18 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania J. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O.

o rentę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 18 listopada 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 13 czerwca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 13 czerwca 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację J. L. od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 8 listopada 2018 r., którym Sąd ten zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z dnia 29 września 2017 r. w ten sposób, że przyznał odwołującemu się prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy poczynając od dnia 21 kwietnia 2016 r. do dnia 31 lipca 2018 r. oraz ustalił odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Organ rentowy zaskarżył powyższy wyrok skargą kasacyjną w całości. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcie

sprawy co do istoty, przez zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania od decyzji odmawiającej skarżącemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego: art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.) w związku z art. 58 ust. 3 tej ustawy, przez ich błędną wykładnię oraz art. 9 ust. 1 pkt 3 d, art. 11a ust. 4 pkt 2, art. 22 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572) w związku z § 22, § 53 i § 109 oraz § 148 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz.U. z 2007 Nr 83, poz. 562), przez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że ubezpieczony posiada wymagany okres składkowy i nieskładkowy, ponieważ został po raz pierwszy zgłoszony do ubezpieczenia w terminie 6 miesięcy od ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej, rozumianego jako ukończenie szkoły ponadgimnazjalnej w dniu 31 sierpnia 2013 r., z końcem roku szkolnego, podczas gdy z przepisów ustawy o systemie oświaty i przepisów rozporządzenia wynika wprost, iż ukończenie nauki w szkole następuje z chwilą uzyskania końcowych ocen klasyfikacyjnych, a nie z chwilą zdania czy przystąpienia do egzaminu maturalnego bądź innego egzaminu, tym samym ukończenie szkoły nie następuje z dniem 31 sierpnia, tj. z końcem roku szkolnego.

Organ rentowy wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołał się na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie. Skarżący zapytuje, czy z wykładni art. 58 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wynika, że jako moment zakończenia uczęszczania ucznia do szkoły (w przypadku jej ukończenia) należy uznawać dzień 31 sierpnia, kiedy to kończy się rok szkolny, czy ukończenie nauki w szkole następuje po otrzymaniu pozytywnych ocen kwalifikacyjnych, po programowym ukończeniu szkoły i otrzymaniu świadectwa ukończenia szkoły. W ocenie skarżącego, kwestia uczęszczania do szkoły, kontynuowania i ukończenia nauki w kontekście wykładni zwrotu „ukończenie nauki w szkole” w świetle art. 58 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych budzi poważne wątpliwości i wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów. Skarżący nie zgadza się ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego, że wnioskodawca ukończył technikum 31 sierpnia 2013 r., mimo iż z zaświadczenia szkoły z dnia 27 marca 2017 r. wynika, że programowe ukończenie szkoły nastąpiło z dniem 26 kwietnia 2013 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, że zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, przepisy mające być przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego powinny należeć do katalogu przepisów, których naruszenie przez

sąd drugiej instancji zarzucono w ramach podstawy skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2002 r., I PKN 682/01, OSNP 2004 nr 12, poz. 211). Rzeczą skarżącego jest zaś wykazanie, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, ze sprecyzowaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które to orzecznictwo należy przytoczyć (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351; z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231; z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 2-4, poz. 43 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Oczywiste jest, że budzący wątpliwości interpretacyjne przepis musi mieć zastosowanie w sprawie, a jego wykładnia – mieć znaczenie dla jej rozstrzygnięcia. Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów. W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa pozytywnego, a nie korekta orzeczeń wydawanych przez sądy powszechne (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że skarga kasacyjna w zakresie wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania oraz jego uzasadnienia nie spełnia wymagań stawianych temu nadzwyczajnemu środkowi zaskarżenia. Autor skargi kasacyjnej sugeruje potrzebę wykładni art. 58 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, stanowiącego, że warunki do uzyskania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy spełnia ubezpieczony, w przypadku którego warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony został zgłoszony do ubezpieczenia przed ukończeniem 18 lat albo w ciągu 6 miesięcy po ukończeniu nauki w szkole ponadpodstawowej,

ponadgimnazjalnej lub w szkole wyższej oraz do dnia powstania niezdolności do pracy miał, bez przerwy lub z przerwami nieprzekraczającymi 6 miesięcy, okresy składkowe i nieskładkowe. Zdaniem skarżącego, przepis ten budzi poważne wątpliwości i wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jej autor nie zaprezentował jednak żadnych rozbieżności w orzecznictwie na tle wykładni art. 58 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, powołując jedynie wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 11 sierpnia 2016 r., III AUa (...), bez poddania miejsca jego publikacji. Skarżący nie wskazał zatem i nie wykazał rozbieżności w orzecznictwie sądów odnośnie do wykładni pojęcia "ukończenia nauki w szkole".

Tymczasem Sądy obu instancji ustaliły, że ubezpieczony, który jest całkowicie niezdolny do pracy, a jego niezdolność powstała w okresach wymienionych w art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, posiadał status ucznia do dnia 31 sierpnia 2013 r. W czerwcu 2013 r. zdał bowiem egzamin maturalny, a w dniu 30 sierpnia 2013 r. otrzymał dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe. Dodatkowo prawidłowość przyjętej przez Sądy obu instancji daty ukończenia szkoły przez odwołującego się potwierdza treść pisma Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w T. z 27 marca 2017 r. (k. 113 akt rentowych). Ustalając datę ukończenia nauki przez odwołującego się, Sądy orzekające w sprawie dokonały wykładni art. 58 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, mając na względzie unormowanie art. 63 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (jednolity tekst: Dz.U. 2004 r. Nr 256, poz. 2572). Zgodnie z treścią tego przepisu, rok szkolny we wszystkich szkołach i placówkach rozpoczyna się z dniem 1 września każdego roku, a kończy z dniem 31 sierpnia następnego roku. Powołany artykuł ustawy o systemie oświaty nie różnicuje przy tym długości roku szkolnego w zależności od tego, czy jest to ostatni rok nauki w danym typie szkół, czy też któryś z wcześniejszych lat. Trudno podzielić stanowisko skarżącego, że po otrzymaniu pozytywnych ocen kwalifikacyjnych zainteresowany traci status ucznia i w takim bliżej nieokreślonym charakterze przystępuje do matury czy egzaminów zawodowych w trakcie trwającego przecież do dnia 31 sierpnia roku szkolnego. Oznaczałoby to, że matura i egzaminy zawodowe odbywają się

poza procesem nauczania przewidzianym dla określonych rodzajów szkół, chociaż w rzeczywistości wieńczą one ten proces. Nie sposób też uznać za prawidłową taką wykładnię art. 58 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, która obligowałaby ucznia do podejmowania pracy zarobkowej w trakcie przypadających na trwający do dnia 31 sierpnia rok szkolny przygotowań do matury i egzaminów zawodowych. Do sformułowanych wyżej konkluzji prowadzi zwykła wykładnia powołanych przepisów, co wyklucza istnienie wskazanej przez skarżącego przesłanki przedsądu.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.